

कृषी विद्यापीठांतर्गत पदवी, पदव्युत्तर व आचार्य पदवी
अभ्यासक्रमामध्ये जागांचे आरक्षण, सामाजिक
आरक्षणाच्या वाटपाची कार्यपद्धती, प्रवेश कार्यपद्धती
निश्चित करणेबाबत.... खाजगी कृषी महाविद्यालयांना
मान्यता देण्याच्या कार्यवाहीबाबत.

महाराष्ट्र शासन
कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्ध व्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक: संकीर्ण १५१७/प्र.क्र.६०/७अ,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय विस्तार, मुंबई-४०००३२.
दिनांक: ३० मे, २०१८.

- संदर्भ :-** १) या विभागाचा शासन निर्णय क्र. कृषिवि २००२/सीआर.२६९/२०अ, दि.२३.०५.२००३.
२) या विभागाचा शासन निर्णय क्र.: मकृवि २०१०/प्र. क्र.१५५/७अ, दि. २०.१०.२०११.
३) महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषदेचे पत्र क्र.मकृप/शिक्षण-१/४५१७/२८४२,
दि.२०.११.२०१७.
४) या विभागाचा शासन निर्णय क्र. संकीर्ण १५१७/प्र.क्र.२०(१)/ ७अ, दि. ०२ .०२.२०१८

प्रस्तावना:-

महाराष्ट्र कृषी विद्यापीठे अधिनियम, १९८३ मधील कलम २ चे खंड (ब) अन्वये “कृषी” या संज्ञेची व्याख्या देण्यात आलेली असून कलम ४० ते ४४ अनुसार कृषी विद्यापीठांच्या कार्यकारी परिषदेस कृषी विद्यापीठांतर्गत खाजगी कृषी महाविद्यालयांना मान्यता व संलग्नता देण्याचे अधिकाराबाबतच्या तरतुदी विहित करण्यात आल्या आहेत.

२. तसेच, महाराष्ट्र कृषी विद्यापीठे अधिनियम, १९८३ मधील कलम १२(३)(ड) अनुसार “ कोणत्याही नवीन विद्या शाखा, पाठ्यक्रम किंवा ज्ञान शाखा किंवा विभाग सुरु करण्यासाठी त्याचप्रमाणे कोणत्याही अभ्यासक्रमासाठी जादा वैकल्पिक विषयसुरु करण्याकरिता विद्यापीठांना परवानगी देणे” हे राज्य कृषि परिषदेचे अधिकार आणि कर्तव्ये आहेत.

३. तथापि, या विभागाच्या दि.२०.१०.२०११ च्या शासन निर्णयातील शेवटचा परिच्छेद खालीलप्रमाणे आहे.

“महाराष्ट्र कृषी विद्यापीठे अधिनियम, १९८३ च्या कलम १२(३)(ड) मधील तरतूदीनुसार राज्यातील कृषी विद्यापीठांतर्गत पदवी, पदव्युत्तर व आचार्य पदवी अभ्यासक्रमाच्या घटक, अनुदानित व कायमविना अनुदानित महाविद्यालयांना परवानगी देण्याचे (to grant permission) आणि सदर महाविद्यालयांमध्ये केंद्रीय पद्धतीने प्रवेश प्रक्रिया राबविण्याचे/विहित करण्याचे तसेच प्रवेशासाठी गुणाधिभार/अतिरिक्त गुण(Weightage) देण्याबाबतचे धोरण निश्चित करण्याचे आणि कृषी विद्यापीठांतर्गत सर्व प्रकारच्या कृषी अभ्यासक्रमांचे प्रवेश, शैक्षणिक व इतर शुल्क निश्चित करण्याचे अधिकार महाराष्ट्र कृषी शिक्षण व संशोधन परिषद, पुणे यांना प्रदान करण्यात येत आहेत.”

४. अशाप्रकारे, संदर्भाधिन क्र.(२) येथील दिनांक २०.१०.२०११ च्या शासन निर्णयामधील उक्त नमूद शेवटचा परिच्छेद आणि महाराष्ट्र कृषी विद्यापीठे अधिनियम, १९८३ चे कलम १२(३)(ड) मधील तरतूद यामध्ये विसंगती असल्याचे दिसून येते.

५. तसेच, महाराष्ट्र कृषी विद्यापीठे अधिनियम १९८३ चे कलम ४० ते ४४ यामधील तरतूदी आणि संदर्भाधिन क्र.(२) येथील दि.२०.१०.२०११ च्या शासन निर्णयामधील शेवटच्या परिच्छेदामधील उक्त नमूद मजकूर यामध्येही परस्पर विसंगती असल्याचे दिसून येते.

६. परिणामी, संदर्भाधिन क्र. (२) येथील दि.२०.१०.२०११ च्या शासन निर्णयातील शेवटच्या परिच्छेदात नमूद मजकूरामुळे कृषी विद्यापीठांकडून खाजगी कृषी महाविद्यालयांना मान्यता देण्याबाबतचे सरसकट

प्रस्ताव महाराष्ट्र कृषी शिक्षण व संशोधन परिषद, पुणे यांच्याकडे सादर करण्यात येत आहेत. महाराष्ट्र कृषी विद्यापीठे अधिनियम, १९८३ मधील कलम ४० ते ४४ मधील नमूद तरतुदीनुसार राज्यातील खाजगी कृषी महाविद्यालयांना मान्यता देण्याचा अधिकार कृषी विद्यापीठांना असूनही केवळ शासन निर्णयातील तरतुदीमुळे खाजगी कृषी महाविद्यालयांना मान्यता देण्याचे अधिकार कृषी विद्यापीठास आहेत कि राज्य कृषी परिषदेस आहेत, याबाबत संभ्रमावस्था निर्माण झाली आहे.

७. सध्या, राज्यात कृषी विद्यापीठांतर्गतचे **घटक (शासकीय)** महाविद्यालये, विद्यापीठाकडून मान्यताप्राप्त व संलग्न खाजगी कायम **विनाअनुदानित** महाविद्यालये आणि शासनाकडून मान्यताप्राप्त व विद्यापीठाशी संलग्न खाजगी **अनुदानित** महाविद्यालये कार्यान्वित आहेत.

८. विद्यापीठाकडून मान्यताप्राप्त व संलग्न खाजगी कायम विनाअनुदानित महाविद्यालयामधील महाराष्ट्र राज्यातील विना अनुदानित खाजगी व्यावसायिक शैक्षणिक संस्था (प्रवेश व शुल्क याचे विनियमन) अधिनियम २०१५ (२०१५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्र.२८) अंतर्गत या विभागाच्या अधिसूचना क्र. संकीर्ण १५१७/प्र.क्र. २०/७अ, दिनांक १५.०१.२०१८ अन्वये घोषित व अधिसूचित करण्यात आलेल्या ७ व्यावसायिक शैक्षणिक अभ्यासक्रमासाठी सामायिक प्रवेश परीक्षा आणि प्रवेश प्रक्रिया याबाबतची कार्यवाही उक्त अधिनियमाचे कलम २३ अन्वये तयार करण्यात आलेल्या नियमामधील तरतुदीनुसार आयुक्त, सामायिक प्रवेश परीक्षा तथा सक्षम प्राधिकारी यांच्याकडून करण्यात येणार आहे.

९. तसेच, कृषी विद्यापीठांतर्गतचे घटक (शासकीय) महाविद्यालयामधील आणि शासनाकडून मान्यताप्राप्त व विद्यापीठाशी संलग्न खाजगी अनुदानित महाविद्यालयामधील उक्त नमूद दिनांक १५.०१.२०१८ च्या अधिसूचनेन्वये घोषित व अधिसूचित करण्यात आलेल्या व्यावसायिक शैक्षणिक अभ्यासक्रमासाठी सामायिक प्रवेश परीक्षा आणि प्रवेश प्रक्रिया याबाबतची कार्यवाही उक्त नमूद अधिनियमातील कलम २३ अन्वये तयार करण्यात आलेल्या नियमामधील तरतुदीनुसार आयुक्त, सामायिक प्रवेश परीक्षा तथा सक्षम प्राधिकारी यांच्याकडून करण्याबाबत संदर्भाधिन क्र.(४) येथील दि. ०२.०२.२०१८ च्या शासन निर्णय अन्वये निर्णय घेण्यात आला आहे.

१०. तसेच, उक्त परिच्छेद-७ मध्ये नमूद महाविद्यालयामधील उक्त नमूद दिनांक १५.०१.२०१८ च्या अधिसूचनेन्वये घोषित व अधिसूचित करण्यात आलेल्या व्यावसायिक शैक्षणिक अभ्यासक्रमासाठी महाराष्ट्र राज्यातील विना अनुदानित खाजगी व्यावसायिक शैक्षणिक संस्था (प्रवेश व शुल्क याचे विनियमन) अधिनियम २०१५ (२०१५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्र.२८) चे कलम २३ अन्वये तयार करण्यात आलेल्या नियमान्वये केंद्रीय पध्दतीने प्रवेश प्रक्रियेबाबत आणि प्रवेशासाठी गुणाधिभार/ अतिरिक्त गुण (weightage) देण्याबाबतच्या तरतुदी विहित करण्यात आलेल्या आहेत.

११. तसेच, महाराष्ट्र राज्यातील विना अनुदानित खाजगी व्यावसायिक शैक्षणिक संस्था (प्रवेश व शुल्क याचे विनियमन) अधिनियम २०१५ (२०१५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्र.२८) मधील तरतुदीनुसार विद्यापीठाकडून मान्यताप्राप्त व संलग्न खाजगी कायम विनाअनुदानित महाविद्यालयामधील उक्त नमूद दिनांक १५.०१.२०१८ च्या अधिसूचनेन्वये घोषित व अधिसूचित करण्यात आलेल्या व्यावसायिक शैक्षणिक अभ्यासक्रमासाठी शैक्षणिक व इतर शुल्क निर्धारण या अधिनियमातील तरतुदीअन्वये गठीत करण्यात आलेल्या शुल्क नियामक प्राधिकरणाकडून करण्यात येणार आहे.

१२. तसेच खाजगी कृषी महाविद्यालयांना कृषी विद्यापीठाकडून मान्यता दिल्याने अगर तुकडीवाढीच्या माध्यमातून प्रवेश क्षमतेमध्ये वाढ केल्याने अशा जागेवर प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांना देय ठरणाऱ्या शैक्षणिक शुल्क प्रतिपूर्तीच्या माध्यमातून राज्य शासनावर आर्थिक भार येतो. शासन कार्यनियमावली मधील तरतुदी विचारात घेवून आर्थिक भार निगडीत बाबींवर राज्य शासनाच्या स्तरावरून कार्यवाही होणे आवश्यक आहे.

१३. म्हणून, आर्थिक भार अंतर्भूत असलेल्या बाबींवरील कार्यवाहीसाठी शासन कार्यनियमावलीमधील असलेल्या तरतुदी तसेच संदर्भाधिन क्र.(३) येथील सदस्य सचिव, राज्य कृषी परिषद यांचे दिनांक

२०.११.२०१७ च्या पत्रामधील प्रस्ताव विचारात घेवून वर नमूद केलेली संभ्रमावस्था घालविण्यासाठी शासनाने खालीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे:-

शासन निर्णय

१३.१ या विभागाच्या संदर्भाधिन क्र.(२) येथील दि. २०.१०.२०११ च्या शासन निर्णयामधील शेवटचा परिच्छेद "महाराष्ट्र कृषी विद्यापीठे अधिनियम, १९८३ च्या कलम १२(३)(ड) मधील तरतूदीनुसार राज्यातील कृषी विद्यापीठांतर्गत पदवी पदव्युत्तर व आचार्य पदवी अभ्यासक्रमाच्या घटक, अनुदानित व कायम विना अनुदानित महाविद्यालयांना परवानगी देण्याचे (to grant permission) आणि सदर महाविद्यालयांमध्ये केंद्रीय पद्धतीने प्रवेश प्रक्रिया राबविण्याचे/विहित करण्याचे तसेच प्रवेशासाठी गुणाधिभार/अतिरिक्त गुण(Weightage) देण्याबाबतचे धोरण निश्चित करण्याचे आणि कृषी विद्यापीठांतर्गत सर्व प्रकारच्या कृषी अभ्यासक्रमांचे प्रवेश, शैक्षणिक व इतर शुल्क निश्चित करण्याचे अधिकार महाराष्ट्र कृषी शिक्षण व संशोधन परिषद, पुणे यांना प्रदान करण्यात येत आहेत." याद्वारे वगळण्यात येत आहे.

१३.२. महाराष्ट्र कृषी शिक्षण व संशोधन परिषद (राज्य कृषी परिषद), पुणे यांनी कृषी विद्यापीठांतर्गत खाजगी विना अनुदानित कृषी महाविद्यालयांना मान्यता देण्याबाबतचे मार्गदर्शक तत्वे/निकष तयार करावेत आणि राज्य कृषी परिषदेने विहित केलेले मार्गदर्शक तत्वे/निकष याच्या आधारे कृषी विद्यापीठाच्या कार्यकारी परिषदेने महाराष्ट्र कृषी विद्यापीठे अधिनियम १९८३ मधील विहित करण्यात आलेल्या तरतूदीनुसार खाजगी विना अनुदानित कृषी महाविद्यालयांना मान्यता देण्याबाबतची कार्यवाही करावी. तथापि, कृषी विद्यापीठाकडून, कोणत्याही खाजगी महाविद्यालयास मान्यता व संलग्नता आणि तुकडीवाढीच्या माध्यमातून प्रवेश क्षमतेमध्ये वाढ करण्यास मान्यता दिल्याच्या परिणामी प्रवेश दिलेल्या विद्यार्थ्यांना द्यावयाच्या शैक्षणिक शुल्क प्रतिपूर्तीच्या माध्यमातून राज्य शासनावर आर्थिक भार येत असल्याने अशा प्रस्तावास राज्य शासनाच्या पूर्वपरवानगीशिवाय मान्यता देवू नये आणि असे प्रस्ताव राज्य कृषी परिषदेमार्फत राज्य शासनास सादर करण्यात यावेत.

१३.३. महाराष्ट्र राज्यातील विना अनुदानित खाजगी व्यावसायिक शैक्षणिक संस्था (प्रवेश व शुल्क याचे विनियमन) अधिनियम २०१५ (२०१५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्र.२८) मधील तरतूदीनुसार व्यावसायिक शैक्षणिक अभ्यासक्रम म्हणून घोषित व अधिसूचित न केलेल्या अभ्यासक्रमाच्या प्रवेशाबाबतची कार्यवाही कृषी विद्यापीठाने करावी.

१३.४. महाराष्ट्र राज्यातील विना अनुदानित खाजगी व्यावसायिक शैक्षणिक संस्था (प्रवेश व शुल्क याचे विनियमन) अधिनियम २०१५ (२०१५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्र.२८) मधील तरतूदीनुसार राज्यातील कृषी विद्यापीठांतर्गत मान्यताप्राप्त व संलग्न खाजगी कायम विना अनुदानित महाविद्यालयामधील व्यावसायिक शैक्षणिक अभ्यासक्रम म्हणून घोषित व अधिसूचित न केलेल्या अभ्यासक्रमाबाबत प्रवेश व इतर शुल्क निर्धारण करण्यासाठी नियामक प्राधिकरण म्हणून या विभागाचा संदर्भाधिन क्र.(१) येथील दि.२३.०५.२००३ च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आल्याप्रमाणे महाराष्ट्र कृषी शिक्षण व संशोधन परिषद, पुणे हे राहिल.

१३.५. महाराष्ट्र राज्यातील विना अनुदानित खाजगी व्यावसायिक शैक्षणिक संस्था (प्रवेश व शुल्क याचे विनियमन) अधिनियम २०१५ (२०१५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्र.२८) मधील तरतूदीनुसार व्यावसायिक शैक्षणिक अभ्यासक्रमाच्या प्रवेश प्रक्रियेबाबत आयुक्त, सामायिक प्रवेश परीक्षा तथा सक्षम प्राधिकारी यांच्याशी आणि राज्यातील कृषी विद्यापीठांतर्गत मान्यताप्राप्त खाजगी विना अनुदानित महाविद्यालयामधील व्यावसायिक शैक्षणिक अभ्यासक्रम म्हणून घोषित व अधिसूचित न केलेल्या अभ्यासक्रमाच्या प्रवेश प्रक्रियेबाबत कृषी विद्यापीठाशी राज्य कृषी परिषदेने समन्वय करावा.

१४. सदर शासननिर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१८०६०११४१००८६२०१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(दे. आ. गावडे)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

मा.राज्यपाल-नि-कुलपती यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई मा.मंत्री / मा.राज्यमंत्री (कृषी) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई अपर मुख्य सचिव (कृषी), कृषी व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई सचिव (पदुम), कृषी व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई महासंचालक, महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद, पुणे, महालेखापाल, महाराष्ट्र १ / २ (लेखापरिक्षा / लेखावअनुज्ञेयता) मुंबई / नागपूर, आयुक्त, कृषी/ पशुसंवर्धन/मत्स्यव्यवसाय/दुग्धव्यवसाय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे	कुलगुरु/ कुलसचिव, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी, /डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली,/डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला,/वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी, सर्व सह सचिव/उप सचिव/अवर सचिव/कक्ष अधिकारी, कृषिवपदुमविभाग, मंत्रालय, मुंबई निवड नस्ती, कार्यासन७-अ, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
---	--